

Liite 2. Mäntsälän kunnan lausunto asiassa ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan taiteen perusopetusta koskeva laki. Lisäksi esitetään muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja eräitä muita lakeja.

Esityksen mukaan taiteen perusopetuksen laskennallisen valtionosuusrahoituksen suoritteena säilyisi edelleen opetustunti. Rahoitus perustuisi vuosittain tarkistettavaan yksikköhintaan. Valtionosuuslaskenta perustuisi toteutuneiden opetustuntimäärien lisäksi opetukseen osallistuvien oppilaiden määrään sekä oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrään.

Esityksessä taiteen perusopetusta ehdotetaan opetettavan jatkossa kahden oppimäärän sijaan yhden, 50 opintopisteen laajuisen oppimäärän mukaan. Laissa säädettäisiin myös valtionavustuksella rahoitettavasta uudesta vastuutehtävästä sekä valtion opetushallintoviranomaisten tietojensaantioikeudesta.

Laissa säädettäisiin koulutuksen järjestäjistä, koulutuksen järjestämisestä sekä koulutuksen järjestäjien keskinäisestä ja muiden yhteisöjen kanssa toteutettavasta yhteistyöstä. Taiteen perusopetus säilyisi edelleen tavoitteellisesti etenevänä eri taiteenalojen koulutusmuotona, joka tukisi mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin.

Laissa olisi säännökset muun muassa opetussuunnitelmasta, koulutuksen järjestämisluvasta, henkilöstöstä, oppilaaksi ottamisesta, oppilasmaksuista, oppilaan osaamisen arvioinnista, todistuksesta ja koulutuksen arvioinnista.

Ehdotus on valmisteltu siten, että sen sisältämät uudistukset ovat pääosin toteutettavissa valtiontalouden näkökulmasta kustannusneutraalisti. Valtionosuusrahoitteisten oppilaitosten määrän lisääminen ja opetustarjonnan laajentaminen edellyttäisi kuitenkin työryhmän esitykseen sisältyvää 10 miljoonan euron lisäystä valtion talousarvioon.

Esityksen tavoitteena on uudistaa taiteen perusopetusta koskeva lainsäädäntö ja valtionrahoitusjärjestelmä siten, että taiteen perusopetuksen eri taiteenalojen saavutettavuus parantuu ja toiminnan laatu vahvistuu.

- - - -

Keskisuuren kansalaisopiston näkökulmasta lakiehdotus ei ole täysin toivottava. Talouteen eniten kielteisesti vaikuttava ja jopa epärealistinen ehdotus on opetustuntimäärän muutos. Nykyiseen oppimäärään verrattuna taiteen perusopetuksen opetustuntimäärä kaksinkertaistuisi. Se vaatisi oppilaille opintovuosia lisää ja vuositasollakin opetustuntimäärien lisäämistä kansalaisopistolle ilman varmuutta taloudellisesta kompensaatiosta. Lakimuutosehdotukset on tehty selvästi Suomen suuret kaupungit painopisteenä.

Muut lakimuutosehdotukset eivät kunnan tai kansalaisopiston näkökulmasta ole kovin merkittäviä.

Työryhmän raportti ja lakiluonnos on luettavissa täältä: [Työryhmän raportti OKM 2025 16.pdf](#)

Lausunto ehdotuksesta taiteen perusopetuksen laiksi

1. Ehdotus laiksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän seuraavista esityksistä:

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti: Tarkoitus ja tavoitteet eivät uudessa laissa muutu 1 § mukaan.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muutosehdotus: Taiteen perusopetuksen oppimäärän laajuus on **30 opintopistettä/ 800 oppituntia**.

Esitämme opintopisteiden määräksi enintään 30. Lisäisimme pykälään mukaan myös oppituntimäärän, koska muun muassa pykälässä 12 puhutaan oppituntimääristä. Yhteen oppimäärään siirtyminen on sinällään kannatettavaa, mutta nykyisin yleisen oppimäärän taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset ovat usein pienehköjen paikkakuntien kansalaisopistoja, joilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia kaksinkertaistaa taiteen perusopetuksen opetustuntimäärää muun opetustoiminnan kustannuksella. Yleisen oppimäärän tuntimäärä on nyt 500 tuntia.

Suomessa on 308 kuntaa, joista alle 10 000 asukkaan kuntia on 211 eli 2/3. Mahdollisuus 1000 oppitunnin opetustuntimäärän toteuttamiseen lienee käytännössä vain niillä kunnilla/oppilaitoksilla, joilla on jo nyt laajan oppimäärän taiteen perusopetusta eli musiikkioppilaitoksilla ja vain noin parinkymmenen suurimman kaupungin oppilaitoksilla. Muilta paikkakunnilta/oppilaitoksilta taiteen perusopetus tulisi todennäköisesti siirtymäkauden jälkeen loppumaan kokonaan, mikä on vastoin lakimuutoksen perimmäistä tarkoitusta eli koko maan kattavaa opetustarjontaa. Saavutettavuus ja yhdenvertaisuus ei parane, kun pienillä ja keskiuurilla kansalaisopistoilla ei ole enää mahdollista toteuttaa taiteen perusopetusta, jos oppimäärän laajuus on 50 opintopistettä.

Lakiluonnoksessa on maininta: ”Opetusta annettaisiin taiteen perusopetuksessa 20 opetustuntia yhtä opintopistettä kohden.” Yleensä 27 opetustuntia vastaa yhtä opintopistettä. Voidaanko siis taiteen perusopetuksessa poiketa seitsemällä tunnilla yhden opintopisteen saamisesta? Vai sisältyykö jokaiseen opintopisteeseen seitsemän tunnin omaehtoinen opiskelu? Tästä toivoisimme lakiluonnokseen tarkennusta.

Suomessa toimii 259 taiteen perusopetuksen oppilaitosta. Lisäksi 120 kansalaisopistoa antaa taiteen perusopetusta. Selvityksestä ei tule ilmi, kuinka moni oppilaitoksista antaa laajaa ja kuinka moni yleisen oppimäärän taiteen perusopetusta. Tämä tieto on oleellisen tärkeä talouden ja opetusresurssien näkökulmasta.

Kuten selvityksessä todetaan, toiminta keskittyy Uudellemaalle, Pirkanmaalle ja Varsinais-Suomeen. Siten myös yksityiset oppilaitokset keskittyvät samoille alueille. Samoille alueille keskittyy niin ikään

laajan oppimäärän taiteen perusopetus. Pienemmillä paikkakunnilla on kansalaisopistoja, jotka antavat pääosin yleisen oppimäärän taiteenperusopetusta. Myös Uudellamaalla on pieniä paikkakuntia, joiden kohdalla taiteen perusopetuksen järjestäminen ei enää olisi lakimuutoksen jälkeen mahdollista.

Suurin osa kansalaisopistoista antaa taiteen perusopetusta vapaan sivistystyön valtionosuustunneistaan eikä saa erikseen opetustuntikohtaista valtionosuutta taiteen perusopetukseen. Silloin kun kansalaisopisto on taiteen perusopetuksen järjestäjänä, pitää ottaa huomioon, että opisto tarjoaa pääosin aikuisille suunnattua vapaan sivistystyön opetusta. Taiteen perusopetuksen oppimäärän tuntien kaksinkertaistuessa kunnalliset kansalaisopistot eivät kykene siirtämään vapaan sivistystyön opetuksesta taiteen perusopetukseen määrättömästi. Ei ole tarkoituksenmukaista, että kansalaisopisto toimisi pääosin vain taiteen perusopetuksen oppilaitoksena, ja avointen kurssien määrä supistusi radikaalisti.

Toinen syy vähentää opintopisteiden määrää lakiehdotuksesta on oppilaiden opintojen keskeytysten kasvaminen opintovuosimäärän lisääntyessä. 50 opintopistettä suorittaakseen oppilaan tulisi opiskella taidealaa noin 11 vuotta. Jos oppilas aloittaa 7-vuotiaana taiteen perusopinnot, hän on 18-vuotias, kun hän on kokonaan suorittanut opintonsa. Todennäköisyys sille, että opiskelija lukion viimeisillä luokilla jatkaisi vielä taidekoulussa, on hyvin pieni. Jos oppilas on siirtynyt peruskoulun jälkeen ammatillisiin opintoihin, mikä tarkoittaa monille nuorille muuttoa kotoa pois, hän joutuu keskeyttämään todennäköisesti taideopintonsa jo aiemmin. Moni nuori ei nykyisin jaksaa vaativan opiskelunsa ohella enää harrastaa tavoitteellisesti.

Olisi tärkeää tietää tuntimääräpäättöksen taustatietona laajaa oppimäärää tarjoavien oppilaitosten tilastoja koko opintokokonaisuuden suorittajien määrästä. Opintonsa aloittaneista lapsista ja nuorista vain pieni osa näyttäisi suorittavan taiteen perusopetuksen opintonsa loppuun asti jopa yleisen oppimäärän opiskelijoista, saati laajan oppimäärän opiskelijoista.

Kolmas asia, mitä tuntimäärässä ei oteta huomioon, on taiteenalakohtaiset erot itsenäisen työskentelyn määrissä. Esimerkiksi musiikin yksilöopetuksessa suurin osa opinnoista on itsenäistä harjoittelua verrattuna esimerkiksi kuvataiteen opetukseen, missä opiskelu tapahtuu pääosin oppitunneilla. Tanssin opiskelu lienee näiden välimaastossa. Aiemmassakaan laissa ei otettu huomioon taidealakohdaisia eroja opetuksen ja itsenäisen opiskelun välillä, joten toivottavasti tässä lakiuudistuksessa asia otettaisiin huomioon edes lisäämällä sana ”**laskennallinen**” opintopisteiden/tuntimäärien eteen.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

”Taiteen perusopetuksen ohella voidaan järjestää myös muuta taiteen ja kulttuurin opetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa.”

Onko tämä lause tarpeellinen? Estääkö lauseen puuttuminen oppilaitoksen muun toiminnan? Jos estää, niin muotoilisit lauseen passiivin sijaan aktiiviksi:

”Oppilaitos voi taiteen perusopetuksen ohella järjestää myös muuta taiteen ja kulttuurin opetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa.”

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

10 § on sinällään kannatettava. Tosin sillä ei ole suurta merkitystä suuressa osassa harvempaan asuttua Suomea, koska muita taiteen perusopetusta antavia oppilaitoksia kuin kansalaisopisto ei paikkakunnilla ole. Kuten jo aiemmin todettiin, Suomen kunnista alle 10 000 asukkaan kuntia on 211 eli 2/3, voi potentiaalisten yhteistyökumppanien olemassaolo olla melko epävarmaa suurimmassa osassa Suomea. Yhteistyöstä Suomen harrastamisen mallin kanssa olisi hyvä saada täsmennystä siltä osin, että kerryttävätkö ne taiteen perusopetuksen opintopisteitä?

Onko moduulijajottelu (500+500+500 oppituntia) poistunut uudesta lakiehdotuksesta? Ehdotuksessa ei ole mainintaa, että olisi mahdollista edelleen joissakin kunnissa suorittaa moduulin ensimmäiset 500 oppituntia, jonka jälkeen opiskelija voi jatkaa toisessa oppilaitoksessa opintojaan?

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

- Kunnan asukasmäärään perustuva valtionosuus taiteen perusopetukselle on näennäinen, koska sitä ei ole korvamerkitty käytettäväksi taiteen perusopetukseen.
- Kannatamme siirtymistä vähitellen kokonaan opetustuntipohjaiseen valtionosuuteen myös kuntien valtionosuuksissa, jolloin asukasmääräpohjainen valtionosuus jäisi kokonaan pois.
- Oppimäärän suorittaneiden määrä yhtenä suoritemittarina on sinällään hyvä, mutta ongelmallinen. Ennen lain hyväksymistä kannattaa selvittää, miten pieni prosentti suorittaneita on nykyisin. Käytännön kokemus on, että vain noin 10-15 % opiskelijoista saa päättötodistuksen.
- 4. momentissa on mainittu 1500 opetustuntia ylittävien opetustuntimäärien lukematta jättäminen. Tämä luku vaikuttaa aika teoreettiselta. Onko näin korkea tuntiraja realistinen? Jos tällainen raja tarvitaan, tulisi sen olla huomattavasti alhaisempi eli esim. nykyisen taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tuntimäärä 1300 tuntia.
- Jos kansalaisopistoissa aiemmin järjestetty taiteen perusopetus siirtyy muun oppilaitoksen, esimerkiksi musiikkioppilaitoksen järjestämäksi, se vaikuttanee jatkossa kansalaisopiston rahoitukseen.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

- Viitaten aiempaan kommenttiin, ehdotamme opintojen laajuudeksi 800 oppituntia. Muutoin pienempien paikkakuntien kansalaisopistojen ei ole mahdollista toteuttaa jatkossa taiteen perusopetusta. Tällä on suoraan vaikutuksia henkilöstöön, kun heidän opetustuntinsa vähenevät.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälä lienee muotoiltu musiikkioppilaitosten takia epätasa-arvoisesti niin, että oman kunnan oppilailta voidaan periä erisuuruiset maksut kuin muista kunnista tulevilta. Tällaista periaatetta on vaikea hyväksyä yleiseksi laiksi, vaikka onkin ymmärrettävä.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

- Pykälä tulee jäntevöittämään opetusta ja arviointia sekä niiden dokumentointia.

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli.

Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

3. Ehdotus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta.

Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

En kannata

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

-

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"